

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 62 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van drie scorepunten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

---

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de principaal te maken kan krijgen met keuzemogelijkheden en daardoor kosten moet maken om de kwaliteit van de zorgproducenten te kunnen beoordelen / kosten moet maken om de kwaliteit van de behandelingen te kunnen beoordelen.

2 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat het eigen risico tegengaat dat zorgconsumenten risicovol gedrag vertonen en daardoor zorgkosten claimen.
- Een antwoord waaruit blijkt dat het eigen risico tegengaat dat zorgconsumenten onzorgvuldig omgaan met (gratis) medische zorg en daardoor onnodige zorgkosten claimen.

3 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat goede risico's kiezen voor een lage premie met een hoog eigen risico terwijl slechte risico's kiezen voor een hoge premie met een laag eigen risico; deze keuze verschaft de zorgverzekeraars informatie over hoe potentiële klanten over hun gezondheidsrisico's denken, zodat er geen uitgebreide keuring vooraf hoeft plaats te vinden om dat risico in te schatten.
- Een antwoord waaruit blijkt dat goede risico's kiezen voor een lage premie met een hoog eigen risico terwijl slechte risico's kiezen voor een hoge premie met een laag eigen risico; deze keuze verschaft de zorgverzekeraars informatie over het (gezondheids)gedrag van verzekerden, zodat achteraf minder onderzoek naar claims hoeft plaats te vinden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat zorgverzekeraars steeds hogere transactiekosten moeten maken naarmate ze de contracten meer sluitend en compleet willen maken; de extra opbrengsten zullen op zeker moment niet meer opwegen tegen de extra kosten en dus niet meer bijdragen aan de totale winst.

5 maximumscore 4

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat:

- door de prijsregulering zorgproducenten verzekerd zijn van een redelijke prijs en minder gedwongen zijn op kosten te besparen en op kwaliteit in te leveren 1
- door het kwaliteitsbeleid meer eenheid in het aanbod komt, waardoor de transactiekosten voor de zorgconsumenten lager worden 1
- door de verplichte zorgverzekering met een uniforme premie solidariteit ontstaat tussen groepen met relatief laag risico en groepen met relatief hoog risico, wat tot gemiddeld lagere premies kan leiden 1
- door de acceptatieplicht de zorgverzekeraars minder transactiekosten hoeven te maken bij het schatten van individuele risico's 1

Opgave 2

---

6 maximumscore 2

het substitutie-effect

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat door de prijsverhoging van het niet-literaire boek (ceteris paribus) het reële inkomen van consumenten daalt waardoor de prijsafzetlijn naar links verschuift en dat het literaire boek relatief goedkoper wordt, waardoor de prijsafzetlijn naar rechts verschuift; de prijsafzetlijn verschuift per saldo naar rechts, dus is het substitutie-effect groter dan het inkomenseffect.

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

$TK = 15Q + 75 \rightarrow MK = 15 \rightarrow MO = MK$ bij $Q = 7.500$ (aflezen)

8 maximumscore 4

- afzet niet-literair boek vóór VBP: $\frac{75}{25} \times 7.500 = 22.500$
- afzet niet-literair boek na VBP: $0,85 \times 22.500 = 19.125$ 2
- afzet literair boek bij prijs van € 20 (VBP) is 15.000 1
- marktaandeel literair boek: $\frac{15.000}{15.000 + 19.125} \times 100\% = 44\%$ 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:
winst vóór VBP: $7.500 \times (\text{€ } 30 - \text{€ } 25) = \text{€ } 37.500$
winst na VBP: nul (break-evenpunt)
afname winst: $\text{€ } 37.500$

10 maximumscore 2

Het totale consumentensurplus neemt toe.
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
consumentensurplus literair boek vóór VBP: $7.500 \times 0,5 \times \text{€ } 15 = \text{€ } 56.250$
consumentensurplus literair boek na VBP: $15.000 \times 0,5 \times \text{€ } 30 = \text{€ } 225.000$
toename: $\text{€ } 225.000 - \text{€ } 56.250 = \text{€ } 168.750$
(Dit is meer dan de afname met $\text{€ } 120.000$ bij het niet-literaire boek.)

11 maximumscore 4

Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat (vergeleken met traditionele verkoopkanalen):

- motief voor het online gaan
online boekwinkels een veel groter aantal potentiële klanten kunnen bereiken / een veel groter afzetgebied kunnen bedienen 1
- oorzaak schaalvergroting
waardoor ze genoodzaakt zijn een veel ruimer assortiment aan te bieden / grote bedragen te investeren in aanleg en onderhoud van ICT-infrastructuur 1
- mogelijkheid promotiebeleid
en dat ICT de mogelijkheid biedt klanten massaal en vaak te informeren over producten en prijzen / gegevens van klanten te verzamelen zodat specifieke aanbiedingen gedaan kunnen worden 1
- reden daling boekenprijs
en dat de markt transparanter wordt, waardoor de prijsconcurrentie kan toenemen / de bedrijfsvoering efficiënter en goedkoper wordt, hetgeen tot lagere kosten kan leiden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de bank het risico te groot vindt dat bij een executieverkoop een restschuld ontstaat die zo groot is dat die moeilijk inbaar zal blijken te zijn.

13 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

hypothecaire lening: € 200.000 × 1,08 – € 36.000 = € 180.000

netto provisiekosten: 0,58 × 0,0055 × € 180.000 = € 574,20

netto rentevoordeel: 0,58 × 0,006 × € 180.000 = € 626,40

per saldo voordeel: € 626,40 – € 574,20 = € 52,20

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- ingaande geldstroom

Een antwoord waaruit blijkt dat de ingaande geldstroom van de SWEW afneemt, doordat de onzekere economische toekomst ertoe leidt dat de vraag naar woningen en dus de vraag naar hypothecaire leningen en dus de vraag naar NHG afneemt

1

- uitgaande geldstroom

Een antwoord waaruit blijkt dat de uitgaande geldstroom van de SWEW toeneemt, doordat meer mensen vanwege de groeiende werkloosheid / een achterblijvende inkomensgroei met executieverkoop geconfronteerd worden en voor hun restschuld een beroep op de SWEW doen

1

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat door de verhoging van het maximale totale aankoopbedrag meer mensen gebruik kunnen maken van de NHG, hetgeen de vraag naar woningen en dus de groei van het bbp kan ondersteunen.

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat huizenkopers duurdere huizen zullen willen kopen en dat banken daarvoor hogere hypothecaire leningen kunnen gaan verstrekken dan voor de huizenkopers eigenlijk verantwoord is, omdat het restschuldrisico immers op de SWEW kan worden afgewenteld.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de SWEW een bovengrens kan stellen aan hypothecaire leningen, waarvoor NHG kan worden aangevraagd; daardoor zullen huizenkopers die dure huizen willen kopen over meer eigen geld moeten beschikken en daardoor zelf meer risico lopen.

Opgave 4

---

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat als Reader niet een hoge maar een lage prijs vaststelt, verwacht mag worden dat er meer Stripreaders verkocht worden; Book verkoopt dan ook meer digitale boeken, hetgeen blijkt uit het feit dat de totale dekkingsbijdrage voor Book hoger wordt (terwijl de dekkingsbijdrage per digitaal boek niet verandert).

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat:

- voor Reader / Book de hoge prijs de dominante strategie is 1
- en dat Reader bij die prijs met de maximale dekkingsbijdrage over de eerste 20 maanden van $20 \times \text{€} 20 \text{ miljoen} = \text{€} 400 \text{ miljoen}$ de investeringen van $\text{€} 600 \text{ miljoen}$ niet terugverdient 1

20 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat de prijsafsprake tot een lage prijs leidt wat in het belang is van de koopkracht en daarmee van de welvaart van de consument.
- Een antwoord waaruit blijkt dat de prijsafsprake in dit geval innovatie ondersteunt wat goed is voor de internationale concurrentiepositie van het land / voor de werkgelegenheid op langere termijn.

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat:

- Book zich zal houden aan een lage prijs omdat alleen dan het product winstgevend kan worden geïntroduceerd ongeacht de prijs die Reader vaststelt 1
- maar dat na de introductie Book alsnog een hogere winst kan maken door een hoge prijs vast te stellen, omdat Reader waarschijnlijk in de markt zal blijven aangezien dan bij een eveneens hoge prijs van Reader het verzonken deel van de investeringen nog kan worden terugverdiend (verliesminimalisatie) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat Reader aan Book kan voorstellen de Stripreader voor gezamenlijke rekening en met gezamenlijk risico uit te brengen / aandelen in elkaars bedrijf te nemen, zodat beide partijen belang hebben bij een goed bedrijfsresultaat.
- Een antwoord waaruit blijkt dat Reader het alleenrecht op de software voor een korte tijd toekent en niet verlengt als Book afspraken schendt, waardoor Book geen nieuwe digitale boeken meer kan uitgeven.

Opgave 5

---

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat bij deflatie, in afwachting van nog lagere prijzen, bestedingen kunnen worden uitgesteld waardoor de productie (verder) onder druk komt te staan terwijl die eigenlijk (meer) zou moeten groeien.

24 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat wanneer de nominale lonen niet dalen de bedrijven niet goedkoper kunnen produceren, waardoor het aanbod niet groter zal worden zodat de prijzen niet zullen dalen.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de banken weliswaar meer geld hebben om uit te lenen, maar dat de marktrente al zo laag is dat de banken het lenen van geld via renteverlaging slechts beperkt kunnen stimuleren, zodat de bestedingen nauwelijks zullen toenemen.

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de consumenten bij het begin van de recessie begonnen zijn met het verminderen van hun schuld (grafiek 1 en grafiek 2) en het vergroten van hun besparingen (grafiek 3) (hetgeen hun bestedingen onder druk zet), zodat ze weinig geld van de banken zullen willen lenen.

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 3</p> <p>Een voorbeeld van een juist antwoord is: Een antwoord waaruit blijkt dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de grote hoeveelheid liquiditeiten van de banken bij herstel van de economie tot zo'n grote groei van de kredietverlening en bestedingen kan leiden dat de productiecapaciteit tekortschiet (zodat inflatie ontstaat) • en dat productiviteitsgroei zorgt voor een zodanige groei van de productiecapaciteit dat de productie met de bestedingen in de pas kan blijven lopen 	<p>2</p> <p>1</p>

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.